

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 3.

Stockholm 21 Januari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 år... kr. 4:50 1/2 år... kr. 2:50 3/4 " " " 3:50 1/4 " " " 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Stockholm 1909, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:--. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	--

Maria Martin och Le Journal des Femmes.

Den franska kvinnorörelsens tidskrifter och andra publikationer tyckas aldrig ha haft någon vidare framgång att döma efter den korta tid de alla existerat. Den franska feminismens historia går ju strängt taget längre tillbaka i tiden än nästan något annat lands. Redan 1800-talets förra hälft såg en hel rad kvinnotidningar uppstå, och hade vi blott kvar hälften af de periodiska publikationer som sedan *Den fria kvinnans* och *Gnistans tid* skådat dagens ljus, skulle de utgöra en rent af imponerande press. Men nej, intet har varit mera efemärt än dessa blad, som emellertid ej väl hunnit afsomna, förr än de efterträds af nya. I nuvarande stund finnes blott ett enda undantag från denna växlingens regel: *Le Journal des Femmes*, kvinnotidningen. Hvad den med fladdrande fanor och klingande spel invigda, af alla intelligensgrupper omhuldade radikala tidningen »*La Fronde*» eller den likaledes välredigerade men mera »sammhällsbevarande» revyn »*Kvinnans rådgifvare*» icke

kunnat åstadkomma, nämligen långt lif, det har detta lilla blad under sjutton långa år gått i land med.

Maria Martin.

Förklaringen till »*La Fronde*» och »*Le Conseil des Femmes*» misslyckande ligger troligen däri att de båda, hvar på sitt sätt, ville stå *öfver* och *utom* partierna och kunna intressera lite hvar. Men för de många smågrupper, som tillsammans bilda den franska kvinnorörelsen och som äro ganska skarpt söndrade äfven om de till det yttre kunna synas lefva i tämligen godt samförstånd, kommo de båda att stå *mellan* partierna och hade för resten på grund af alltför kostbar »apparat» knappast kunnat bära sig, äfven om de bättre omhuldats från kvinnosakssidans.

Le Journal des Femmes däremot har resolut stått i en grups eller åtminstone i en riktnings tjänst, den liksom dess yngre ännu existerande syskon, och har uppträdt med ett litet propagandablads småpretentioner. Det är häri och i dess redaktis' personlighet dess lifskraft torde vara att söka.

Ty kvinnotidningen och madame Maria Martin äro ett, liksom Maria Martin och gruppen »La Solidarité des Femmes» varit ett.

Det namn Maria Martin gaf åt den förening hon i samband med madame Potonié-Pierre 1891 bildade, »La Solidarité des Femmes», tecknar i själfva verket utmärkt henne själf, en af den gamla ortodoxa 80-talskvinno- rörelsens mest sympatiska typer. Jag kom osökt att tänka på Fredrika Bremer, när jag träffade denna kvinno- rörelsens blida veteran i hennes undangömda hem.

Liksom flera af den franska feminismens pionärer är madame Martin utländska. Det gick henne som så många andra främlingar: hon såg genast de »formella» olägenheterna i den franska kvinnans sociala ställning utan att se de »reella» fördelar denna i så många stycken har framför oss germanska kvinnor. Född och uppfostrad i England var hon van vid en viss rörelsefrihet utomhus, som förvägrades henne i hennes nya hemland. Så vardt hon feminist. Men som hennes utgångspunkt inte varit den vanligaste, nämligen ett äktenskap, som kommit henne att få smaka obehagen af kvinnans rättsliga beroende af mannen — hon var tvärt om lycklig maka och mor, som såg sina åsikter delas inom hemmet — utan känslan att vara utesluten från en del sociala rättigheter, bevistandet af politiska möten o. d., blef riktpunkten för hennes sträfvan den att skaffa kvinnan politiska rättigheter, att liksom skaffa henne en större *social aktning*. Långt ifrån att vilja försvaga de äktenskapliga banden, ville hon snarare göra dem fastare, förmenande, att kvinnan borde taga vara på allt det skydd, lagen möjligen kunde ge henne. Det är *rösträttsspörsmålet*, som annars ända till på sistone varit litet vårdlösadt af de franska kvinnogrupperna i allmänhet, som hon ifrigast fört fram utan att därför glömma de ekonomiskt-civilrättsliga kraf, som upptagit hennes medsystrar. Önskan att åt kvinnan skaffa mera värdighet, en ställning vid mannens sida i intellektuelt

afseende var det antagligen, som dref henne att verka för kvinnans inträde i frimureriet. Detta är ju i Frankrike en af de viktigaste politiska plantskolorna, där så godt som hvarenda en af Frankrikes mera bemärkta män vunnit sina riddarsporrar. Hon var med bland stiftarna i den första »blandade» logen, »Le Droit Humain», och intog befattningen som dess sekreterare, under det att den franska kvinno- rörelsens stora apostel Maria Deraismes var dess »äldste».

Maria Martin är icke hvad jag skulle vilja kalla en »modern ande». Långt därifrån. Men hon har haft den stora gåfvan att förstå nyare riktningar, och hon har därigenom blifvit det enande bandet, varit respekterad både till höger och vänster. Nu på sin ålderdom är hon t. ex. hedersledamot litet hvarstades efter att i sin krafts dagar ha intagit de öfliga platserna inom sitt lands kvinnliga förtroenderåd.

Hennes dröm, då hon bildade sin förening, var att *ena alla* om sitt mål. Hon vände sig icke blott till sin klass, hon försökte orientera sin grupp äfven bland folket. Men därigenom kommo jäsbarare, stridbarare element med än eljest i de ortodoxa kvinno- saksföreningarna, och då hon icke lyckades hålla nere tendenser, som skrämde henne genom sin alltför stora frigjordhet, drog hon sig undan för att lämna spiran öfver sitt verk i yngre och kraftigare, om ock icke välvisare händer, hvilka fört La Solidarité des Femmes ganska långt från såväl dess utgångspunkt som från de öfriga »borgerliga» grupperna.

Den raka samlingslinje fram mot kvinnans medborgerliga uppfostran i det beståendes hägn, som hennes förening lämnat, är däremot alltjämt kvinnotidningens, och det är i denna som madame Martin ännu enar det feminismens gamla garde, som visserligen ej tyckes ha så lätt att finna nya frivilliga bland oss, sena tiders barn, äfven om vi med respekt blicka tillbaka på en rörelse, hvars betingelser voro andra än vår tids.

SIGNE GARLING-PALMÉR

Svenska folkskollärarekåren och praktisk folkundervisning.

I Dagnys veckonummer för den 12:e nov. finnes in- förd en artikel under rubriken »En praktisk folkundervisning», undertecknad af Elin Cederblom. Såsom varande lärarinna blef jag helt naturligt genast intresserad af det välbekanta ämnet, och då förf. tydligen önskade åvägabringa en diskussion, var jag nästan strax färdig att gripa till pennan. Ett ord i slutet af uppsatsen höll mig dock tillbaka. Det var en oförblommeradt uttalad önskan att landsbygdens lärarinnor först måtte yttra sig i frågan, enär de, enligt förf. förmenande, borde sitta inne med den största sakkun-

skapen. Emellertid, då ingen af dem hörsammat uppmaningen, vågar jag, ehuru Stockholmslärarinna, be att i all anspråkslöshet få göra ett litet inlägg i frågan. Först vill jag då uttala ett djupt känt tack till förf. för det stora intresse för folkskolans arbete, hvarom hennes uppsats bär vittne, ett intresse, som, ju kraftigare och initiativrikare det förefinnes inom alla samhällsklasser, desto snabbare skall bära oss fram till det tyvärr ännu i ett aflägsset fjärran hägrande målet: »Folkskolan bottenskola». Varmt sympatiserar jag också med henne i hennes kraf på en praktiskt

lagd *folkundervisning* — jag betonar starkt det sista ordet, ty alla skolors, ej endast folkskolans, undervisning måste vara praktisk för att rätt kunna fylla sin uppgift: att dana dugliga medborgare i stat och kommun.

Men — och nu kommer reservationen — har verkligen den svenska folkskollärarekåren, såsom förf. nästan vemodigt framhåller, ställt sig oförstående gent emot detta, för närvarande i alla kulturländer så aktuella, pedagogiska spørsmål? Är det verkligen så att den för reformens genomförande erforderliga, intresserade lärarestammen saknas inom den nutida svenska folkskolan? Skulle dess hufvudsakliga diktan och trakatan gå ut på att drifva sina alumner in i elementarskolorna? Jag vågar på starka skäl betvifla det. Helt visst har förf. till följd af en eller annan nedslående erfarenhet här låtit förleda sig till en ofördelaktig generalisering af en hel kår. Jag vill försöka bevisa mitt påstående. Låt oss — för att ta ett i tiden nära liggande exempel — ögna igenom julinumren af Svensk Lärartidning för år 1908! Där refereras rätt utförligt det stora folkskolemötet i Gäfle, där krafvet på en praktisk uppfostran, ja, också en uppfostran lämpad efter de olika bygdernas behof så kraftigt framhölls af folkskolans mest framstående personligheter. Eller låtom oss kasta en blick på det redan nu meddelade resultatet af den ännu arbetande seminariekommitténs verksamhet! Huru klart framträder ej där fordran på en praktisk lärareutbildning? Men kommitténs ordf. är dr Fridtjuf Berg, den svenska folkskolans största namn i närvarande tid, och huru omiskänligt skönjes ej i dess arbete inflytandet från det förslag till reform af seminarierna, hvilket år 1905 offentliggjordes af Centralstyrelsen för Sveriges Allmänna folkskolelärareförening! Och äro icke de många försöken, mer och mindre lyckade, att meddela kunskap i huslig ekonomi, papp-, trä- och metallslöjd, trädgårdsskötsel, klädsömnad, tvätt och strykning etc. ett annat och starkt talande bevis för folkskolans sträfvan till en praktisk uppfostran af sina lärjungar. Huru har ej det ofta från folkskolans lärare och lärarinnor utgångna ropet på yrkesskolor i snart sagdt alla kulturländer vunnit genklang, särskildt inom dess lärarekårer. Den svenska bildar intet undantag. Stode ej andra makter hindrande i vägen, skulle den frågan helt visst inom en snar framtid till allmän belåtenhet vara löst. Nu får den nog, i likhet med så många andra samhällliga frågor, vänta på de ekonomiska och sociala förutsättningarna för sin lösning.

Just i dessa dagar samlas Centralstyrelsen för den snart 1,200 medlemmar räknade organisation, som bär namnet Sveriges allmänna folkskollärareförening, till rådplägnings i Stockholm. Läsa vi endast med eftertanke listan på många frågor, som föreligga till behandling, skola vi dock finna att krafvet på praktisk uppfostran ej uteglömts, än mindre föraktats.

Men menar någon med praktisk folkundervisning det, att skolan under de 6—7 första åren af sin verk-

samhet med barnen skulle anlägga yrkessynpunkt på sitt arbete, måste vi bestämdt tillbakavisa en sådan fordran. Dessa år äro till för att skänka de små den kroppens och själens harmoniska utveckling, som ej låter sig förena med yrkesutbildning och hvilken ingen har rätt att förmena äfven den fattigaste individ i ett upplyst samhälle.

Det af förf. framställda förslaget att förlägga ett folkskollärarinneseminarium till landsbygden synes mig ganska betänkligt. Hur har ej flera af samtidens största tänkare djupt beklagat och starkt kritiserat universitetens förläggande till småstäder — och på goda grunder. Måne ej detsamma skulle komma att upprepas gentemot seminarierna? Och är det så säkert att en utbildningskurs på landet stärker kärleken till fosterjorden och alstrar håg för lantliga göromål och att en liknande i staden verkar i motsatt riktning? Är det ej att alltför lättvindigt affärda den mångfald af faktorer, som spela in vid det mysterium som består i utkristalliseringen af en mänsklig karaktär?

ALMA WIK.

Landsföreningens deputation hos konungen.

Det var som bekant tisdagen i förra veckan kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m. som ett trettiotal centralstyrelsemedlemmar ur Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt uppvaktade h. maj:t konungen. Deputationen anfördes af dr Lydia Wahlström, som till konungen riktade följande tal:

Ers Majestät.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, som nu genom sin centralstyrelse ber att i underdånighet få framlägga sin sak för Ers Majestät, är grundad 1902 och består för närvarande af 135 lokalföreningar och omkring 12,000 medlemmar.

En så betydande utveckling på så kort tid borde vara en borgen för att det ligger ett verkligt reformkraf bakom rörelsen, att den representerar en afsevärd del af Sveriges kvinnor, nämligen de gifta och ogifta, som, fast de utföra ett betydande kulturellt och ekonomiskt arbete, likväl äro i saknad af det skydd och den sociala höjning, som rösträtten medför.

Men det är icke i främsta rummet kvinnointressen vi representera, vi hålla före att en stark massa af aktiva medborgare i våra dagar är ett lifsvillkor för ett till antalet litet folk och att en ny, allsidig och direkt representation af äfven familjen och hemmet inom lagstiftningen är en nödvändighet på en tid, då utvecklingen alltmåra kräfver statens ingripande på äfven dessa fält och därigenom kringskär de områden, som förut varit underkastade kvinnans så kallade stilla inflytande.

Sveriges rösträttskräfvande kvinnor vända sig nu till sin konung såsom högsta representant för det Sveriges majestät, hvarom Gustaf Adolf sagt de aldrig glömda orden, att det utgöres af "konung och ständer tillhoppa". De göra det inte blott på grund af den urgamla häfd, som alltid lärt vårt folk att i brydsamma tider "gå till kungs", utan

äfvén med tanke på den Bernadotteska ättens vackra traditioner af frisinthet i lagstiftningen för kvinnor. Det var ju Ers Majestäts höge farfader, som genomförde den lika arfsrätten, näringsfriheten och myndigheten för kvinnan, och det var under Ers Majestäts höge fader, som grunden lades till förbättrande af den gifta kvinnans ställning och till införande af kommunal valbarhet för kvinna. Det var också konung Oscar II, som inför en deputation af vår förening 1906 lofvade att göra allt hvad han som konstitutionell konung kunde göra för realiserandet af kvinnornas rösträttskraf.

Men vår hemställan i dag är icke blott en gärd åt forntida svensk häfd och nyare ädla kungatraditioner, den innebär också en vädjan till en statschef, för hvilken manliga vilja vårt folk med hvarje dag lärt sig hysa ett allt starkare förtroende.

Vi vända oss därför till Ers Majestät med underdånig anhållan att då nu det hvilande förslaget om allmän rösträtt för män med all sannolikhet af innevarande års riksdag kommer att antas, Ers Majestät därpå täcktes uppta krafvet på allmän rösträtt för kvinnor till omedelbart genomförande.

Konungen svarade omedelbart med ett kort tal, hvori han, som sade sig personligen hysa de allra största sympatier för kvinnornas sträfvan efter rösträtt och mycket väl inse det berättigade däri, ville betona, att männen under årtionden fått arbeta och kämpa, innan de nått så nära sitt mål som nu. Helt visst skulle kvinnorna göra stor nytta på en hel del områden, men om frågan om kvinnans rösträtt nu skulle ha upptagits, innan mannens var slutbehandlad och så inblandats i den, skulle detta för visso ha verkat ett försinkande af frågan om den manliga rösträtten. Konungen slutade med en ytterligare försäkran om sina personliga sympatier och en önskan om att kvinnorna i en framtid skulle nå det mål de kämpa för.

Konungen lät därpå för sig presentera deltagarna i deputationen, med hvilka han underhöll sig några minuter. Af hvad som därvid yttrades framgick, att konungen följt med den kvinnliga rösträttsrörelsens utveckling i vårt land samt att namnen på dess främsta ledare voro honom bekanta.

Sällskapet Barnavårds nya lokaler.

Den 17 mars 1877 anordnades af Fredrika-Bremer-Förbundets samkvämskommitté en diskussion öfver ämnet »Utbildning af barnavårdarinnor och barnuppfostran före skolåldern». Intresset för denna sak var därmed väckt. Ett offentligt möte utlystes kort därefter med diskussion om »Behovet af teoretiskt och praktiskt utbildade barnavårdarinnor». Detta ledde vidare till tillsättandet af en kommitté, och dess arbete resulterade i att *Sällskapet Barnavård* konstituerade sig i Stockholm den 5 februari 1900. Därmed var ett företag påbörjadt, hvilket visat sig vara af stor betydelse och omfattats med intresse från olika håll — undervisning i späda barns vård.

Sällskapets första lokal var en liten våning på 4 rum och kök i huset N:o 93 Folkungagatan. Där börjades undervisningen den 15 november 1901 — elevernas antal var då endast fyra.

Snart visade sig emellertid denna lokal otillräcklig och efter flera förändringar omfatta sällskapets lokaler nu efter en nyligen företagen utvidgning hela tredje och fjärde våningarna i N:o 50 Hornsgatan och är elevernas antal 20 fasta samt några extra och barnens cirka 24. Denna sällskapets hastiga och starka utveckling är ett glädjande bevis på att allmänheten allt mer lärt sig inse det stora och välsignelsebringande i sällskapets verksamhet.

Och denna verksamhet är sannerligen i sällsynt hög grad gagnande. Ej endast — och ej heller förnämligast genom den vård, det hem, anstalten skänker åt så många olyckligt lottade af hufvudstadens barn utan därjämte och framför allt genom hvad som är dess hufvudsakliga uppgift — att väcka intresset för barnavård samt att åt unga kvinnor från hela landet gifva såväl de bästa teoretiska kunskaper som praktisk öfning i allt, som hör till späda barns skötsel. På så sätt gagnar den i långt vidare kretsar än någon barnkrubba eller annat barmhärtighetsverk kan göra. Man kan nu börja hoppas att de tider skola vara för alltid förbi, då barnen anförtroddes åt sådana personer, hvilka på grund af sin ungdom eller sin ålderdom »ej dugde till annat än att se efter barnen».

Man får ett gladt och tilltalande intryck af ett besök i Sällskapet Barnavårds lokaler. Hela raden af ljusa barnkammare med lätta, luftiga gardiner och solgula tapeter, — de trefliga elevrummen i ljusblått och blekgult, — elevernas dagrum med sin varmt röda möbel och sitt vackra porträtt af sällskapets beskyddarinna, prinsessan Ingeborg, och hennes två äldsta »sessor», — öfver allt ligger ett skimmer af solljus och värme och renhet. Och hjärtat värmes vid åsynen af alla de små knubbiga, glada ungar, hvilka le och vinka och jollra mot läkare och vårderskor.

Det fordras helt visst en alldeles särskild begåfning för att passa till läkare vid en anstalt för barn. Att anstaltens läkare, doktor Fürstenberg, emellertid äger denna begåfning, kunde man tydligt förstå både af hans sätt att se på, tala till och handskas med barnen och af den trygga förtroligheten i deras förhållande gentemot honom.

Alla hvardagar mellan kl. 1—2 är anstalten öppen för besök af en vetgirig allmänhet. Det är att hoppas, att ej nyfikenhet utan verkligt intresse skall mana till besök och att detta intresse äfvén skall räcka till att arbeta på att gifva anstalten det ekonomiska stöd den så väl behöfver för att kunna fortsätta och allt mer utvidga sin verksamhet.

A. H.

En fest.

Ékipager och fotgängare på Skansvägarne i den mörka vinterkvällen, och alla med samma mål — Högloftet. Därinne är det trängsel i korridorer och kapprum af festklädda och glada människor, af

alla de många som kommit för att bringa fröken Anna Whitlock sin hyllning och sitt tack för hennes långa arbete i rösträttssakens tjänst.

Det är den af Stockholms F. K. P. R. anordnade festen för fröken Whitlock, som går af stapeln.

I Höganloftssalen bänka sig förväntansfulla skaror framför den lilla scenens igendragna ridå, och sedan aftonens gäst och festens föremål, Anna Whitlock, tagit plats längst framme, går ridån åt sidan och vi sättas med ens in i en tidningsredaktörs — och det en kvinnligs därtill — mödor och besvärligheter. En anställd enquête har försenats, den kan ej komma in i veckans nummer. Men så har tidningens energiska medarbetare också varit ända nere i Hades, så det är ej att undra på om det tagit tid. Där har hon interpellat de aflidnas andar och själfva komma de nu, en och en, och lämna redaktören sitt svar på frågan: Hvad synes Eder om den kvinnliga rösträtten? En sköldmö från Odins salar förklarar under slag på skölden att hon vill hafva rösträtt. Sigrid Storråda träder in med drottningalater och gifver de sena tidernas kvinnor det rådet, att om höfdingarne äro besvärliga och motspänstiga, om utskottsledamöter förhåla tiden med tal om statistiska utredningar och mera sådant, så skola de följa hennes, Sigrid Storrådas exempel, de skola församla dem i sin hall, Lästmakaregatan 6, brandförsäkra och så bränna dem inne. Den med stolta later anbefallda, man får säga något hetsiga, suffragettaktiken applåderades lifligt. Den heliga Birgitta, drottning Margareta, Barbro Stigsdotter och drottning Kristina framträdde därefter. Ett häftigt lefverne bakom scenen visade sig vara »Agneta Horns lefverne», och Agneta själf kom in som den eldiga lilla 1600-talskvinna hon väl själf varit, önskande att den tid ännu måtte vara långt aflägsen, då hustrun en dag hvart tredje år måste behöfva vara skild från sin »käre herre» för att aflämna en röstsedel. Fru Lenngren, som egentligen icke haft någon lust att infinna sig, kom dock, emedan hon ändå skulle upp till jorden för att lära Selma Lagerlöf af med svulst och förkonstling, och sist kom Fredrika Bremer och tackade de tre kvinnor som så modigt fullföljt hennes lifsvärf, Anna Whitlock, Gertrud Adelborg och Ann-Margret Holmgren.

Sedan andegästerna afträdt, vidtog supén, som dukats vid långa bord, där grenljusen i de granna bondstakarne gladt lyste mellan krukor med gula tulpaner. Det var sorl och glam öfverallt, som endast tystnade under talen, hvilkas rad öppnades af dr Lydia Wahlström, som i ett af sina vanliga utmärkta anföranden, stundom humoristiskt, stundom allvarsamt hjärtevarmt, frambar ett tack till fröken Whitlock för hennes arbete i rösträttens sak. Fru Frigga Carlberg framförde därefter landsortsföreningarnes tack, hvori de närvarande ombuden för olika lokalföreningar en efter en instämde. Fröken Whitlock svarade därpå, börjande med att önska att hon kunde finna ett nytt, blankt och oslitet ord för att uttrycka hvad hon kände, men hon kunde

ju blott finna det gamla ordet: tack. Under de år hon gifvit sitt arbete åt rösträtten, hade hon fått så mycket tillbaka. De hade gifvit henne en ny och större tro på kvinnan, tro på hennes energi och ut hållighet, på hennes entusiasm och hennes arbetsduglighet. Hon vidrörde därpå den missräkning det varit för oss alla, att 1914 skulle blifva det år, då vi tidigast skulle kunna erhålla medborgerliga rättigheter, men hon trodde och hoppades att de kampens år, som ännu måste komma att förflyta, skulle verka uppfostrande och utvecklande på kvinnorna och öka de ungas ansvarskänsla. Och när en gång den nu omkämpade rättigheten vunnits, skulle detta förändra sed och lag och syn på tingen och gifva hvarje kvinnoindividualitet rätt till full utveckling utan några hinder, och alla skulle enas i ett arbete, hvars innersta rot vore kärleken till vårt land, ett rättvisare, lyckligare och kulturstarkare Sverige, som alla skola vilja lefva och dö för.

Skålen tömdes med ett fyrfaldigt lefve för Sverige.

Flere hyllningstelegram hade anländt och upplästes af fröken Signe Bergman. Tal höllos därefter af friherre Palmstierna för fröken Whitlocks mor och af fru Carlberg för fröken Bergman, i det hon tackade henne för det stora arbete hon utfört såsom landsföreningens sekreterare. Fröken Bergman utbragte ett lefve för entusiasmen i rösträttsarbetet. Fröken Anna Lindhagen höll till sist ett tal, där hon såsom den nu enda kvarstående af Stockholmsstyrelsens ursprungliga medlemmar återkallade i minnet den första genombrytningstiden och föreningens organiserande. Hon slutade med att utbringa en skål för att frågan om den kvinnliga rösträtten och valbarheten måtte lösas *snart*.

Och så var den angenäma festen slut.

Utanför hade Skansen klädt sig i vinterskrud. Medan festen fortgick hade snön fallit mjukt och tätt och hemfärden i den hvita vinternatten blef ännu ett vackert minne från Anna Whitlocks fest.

E.E.A.

Till

deltagarna i festen på Höganloft

:: :: 12 januari. :: ::

För den stora heder och vänlighet, som bevisades mig genom och vid festen på Skansen, ber jag att få frambara ett värdsamt och innerligt tack. Allas er godhet vid detta tillfälle är för mig ett lysande och värmande minne för lifvet.

Anna Whitlock.

Dagny 1909.

Prenumerationsanmälan.

Med år 1909 påbörjar Dagny sin andra årgång. För det intresse och den sympati tidningen mött från alla håll rundt om i landet under det gångna året få vi frambara ett vördsamt tack, räknande på att desamma oförminskade måtte komma tidningen allt framgent till godo. Främst på tidningens program står alltjämt det mål, Dagny satt sig före, att samla svenska kvinnor öfver hela landet för att genom den styrka en sammanslutning — höjd öfver klassintressen och partitaganden — gifver kunna föra fram kvinnornas sak till allas och hela samhällets bästa. Men för att blifva en styrka, som man räknar med, en röst, som hörs, måste vårt lands kvinnor i ännu mycket vidare kretsar än hvad hittills varit fallet verkligen förstå nödvändigheten af en sådan sammanslutning, förstå, att de alla måste känna sig solidariska med kvinnorörelsen i vårt land. Detta våga vi också hoppas och tro på skall blifva fallet, och därför vänta vi att få räkna tusen och åter tusen nya kvinnor såsom våra prenumeranter under det kommande året.

Tidningen kommer att innehålla artiklar i de för kvinnorna viktiga frågor, som stå på dagordningen. Den aktuella af alla, den kvinnliga rösträttsfrågan, är ännu olöst. Starkt, kraftigt och värdigt vill tidningen häfda detta kvinnornas kraf, i hvilket, djupast sedt, alla andra bottna. Men hvar för sig måste äfven de andra frågorna föras fram — häfdandet af kvinnans ställning i socialt, juridiskt och ekonomiskt hänseende. Tidningen ser sig i stånd att genom utlofvad benägen medverkan af de bästa kvinnliga pennor och af de för dessa frågor mest intresserade personer

kunna lämna ingående och sakrika artiklar i dessa ämnen.

Genom en rikhaltig litteraturafdelning vill tidningen sätta sina läsare i stånd att följa de märkligaste företeelserna på litteraturens område.

Den intressanta artikelserien »Något om våra konstnärinnor» kommer att fortsätta äfven under detta år.

Genom att låta de sakrika och gedigna artiklar — hvilka det program, som är tidningens, betingar — omväxla med lättare sådana af roande innehåll, vill tidningen vid sidan af sin stora uppgift att vara ett organ för den svenska kvinnorörelsen äfven tillgodose den önskan, som måste förefinnas hos en talrik läsekrets, att erhålla en stunds lättare lektyr.

Som Dagny önskar att stå i nära kontakt med hela Sveriges kvinnor, öppnas dess spalter beredvilligt för sådana spörsmål, som enskilda vilja taga upp, och få vi uppmana eventuella medarbetare och insändare att i sådana fall godhetsfullt vända sig till redaktionen.

Tidningen utkommer hvarje torsdag i ett 12-å 16-sidigt häfte.

Priset pr år, postarvode inberäknadt, är kr. 4.50; pr halfår kr. 2.50; pr kvartal kr. 1.25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mästersamuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hän vända sig till tidningens redaktör under expeditionens adress.

Redaktionen.

Till Dagnys läsare!

Med det nya årets ingång våga vi rikta en vördsam uppmaning till våra läsare att verka för Dagnys spridning i vidare kretsar genom att söka vinna prenumeranter å densamma bland umgängesvänner och bekanta. Dagny bör läsas af mängden af svenska kvinnor. Vi hoppas att hvarje vän af Dagny vill i sin mån bidra här till.

Addisons Italiaresa.

Addison var tjugosju år gammal och hade en obetydlig litterär produktion bakom sig — bestående hufvudsakligen af latinska dikter och översättningar — då han 1699 tack vare inflytelserika gynnare fick ett resestipendium på 300 pund årligen, hvilket satte honom i stånd att företaga sin första — och enda — utländska resa.

Han styrde först kosan till Frankrike, där han uppehöll sig ett år, och sedan fortsatte han färden till Italien. Hvad han där såg och upplefde har han förtalt i en reseskildring med titeln »Remarks on several Parts of Italy etc. In the Years 1701, 1702, 1703» — »Etc.» syftar på de kapitler han ägnar Schweiz och Tyrolen, öfver hvilka länder hemfärden gick.

Addison börjar sitt företal med den anmärkningen, att det säkert icke gifves något land i världen, där man kan resa »med större nöje och fördel» än i Italien. Efter att ha uppräknat allt hvad detta land har att bjuda tillfogar han, att eftersom få människor äro nog mångsidiga för att kunna behärska hela det rika ämnet, kan man göra den iakttagelsen, att de skilda författarna lyckats bäst »on different sorts of Curiosities».

Redan detta nyktert ljudande tal om Italiens »Curiosities» är för oss ett gif akt om en tid långt bortom de Italiafarandets åldrar, som vi ha bäst i minnet. Ur detta företal klingar intet trånande »Dahin, dahin!»

Det är också bland annat som ett dokument om den förromantiske Italiafararen Addisons gamla förgätna bok syns mig värd ett beaktande.

Den var dock på sin tid ingen typisk reseskildring, och Addisons biograf Tickell nämner, att den till en början mottogs med likgiltighet af den engelska läsekretsen, som fann sig besviken i sina förväntningar på en underhållande resebeskrifning af det vanliga slaget; småningom ändrade man emellertid uppfattning till den grad, att innan andra upplagan kom ut betalades ända till femdubbla priset för den första.

Addison anmärker också själf med påtaglig stolthet, att han anser sig ha afvunnit sitt ämne nya sidor: behandlat saker, som inga föregångare uppehållit sig vid, och där han sysslat med detsamma som de dock sett hvad de inte sett.

Men må vara att Addisons »anmärkningar» i viss mån kunde vara nya, det nya i dem var ändå af tidens egen art — och däri består just, i hufvudsak, deras intresse för oss.

Addisons sätt att resa var den lärdes, och lärdomen var för honom — där kommer tiden fram — helt synonym med klassiskt vetande. Den del af Italiens historia, som ligger emellan romarväldets fall och hans tid, existerar inte för honom; han nämner den inte. »Den gudomlige Rafael» är nästan den enda

af senare märkesmän, som han har en blick och ett ord för.

Så mycket bättre bevandrad är han i sina klassiker — om ock en Macaulay haft erinringar att göra. För hvar plats han kommer till drager han sig till minnes hvad de romerska författarna haft att säga om den, och han nöjer sig icke med de mest kända; dem försmår han till och med. Äfven i våra oklassiska tider framlockar ju gärna anblicken af Soracte ett »vides ut alta stet . . .» af dagbladens reseskildrare; men Soracte färdas Addison stum förbi. Däremot finner han än här än där anledning att citera Silius Italicus, Statius, Claudianus. De gå oupphörligt igen, och dessa citat upptaga kanske halfparten af boken. Ett annat ämne, som han gärna uppehåller sig vid, är mynt och medaljer, och i det facket är han ju också specialist, såsom framgår af hans lärda »Dialogues on Medals», som utkom efter hans död. Också statyerna intressera honom, men några lefvande beskrifningar, några egenartade personliga intryck får man ej vänta sig. Oftast inskränker han sig till ett uppräknande af hvad han sett.

Mycket af det kyliga lugn, som följer Addison på hans färd genom antiken — ty en sådan är hans resa —, bör ju tillskrifvas hans engelska temperament, som också i andra afseenden röjer sig. Men det är ändå inte bara det. Sedan ett par hundra år har Europa antiken i besittning; det rastlösa tillägnandets tid är förbi, nu står man och öfverblickar sina vinnningar med besittningskänslans lugn. Ännu i en Casaubonus' dammhöljda kommentarer lyser det fram något af den hänförelsens låga, som på 1400-talet stod högt i sky och för världens lärde gjorde frågan om en glosa till en lifsfråga. Nu är det annorlunda. Antiken är visserligen alltjämt hufvudföremålet för de lärda mödorna, men ligger det inte en antydning om ett svalare kärleksstadium, en början till slutet, i en anmärkning sådan som denna af Addison: »Jag måste bekänna, att sedan jag beskådat antikviteterna kring Neapel och Rom, nödgas jag hålla före, att vår beundran för dem kommer sig icke så mycket af deras storhet som af deras ovanlighet. Där finnas verkligen många märkvärdiga ruiner, men jag tror ej, att resenären skulle blifva så häpen öfver dem, ifall han ägde något af samma slag i sitt eget land.»

Belysande för det sätt, hvarpå äfven geschäftsmännen på den tiden tillgodogjorde sig det antika arfvet, är Addisons skildring af utgräfningarna i Rom. En hel del godt folk hade till yrke att uppköpa områden i staden, där de ägde anledning att hoppas på fynd, och om de också ofta blefvo bedragna, enär utgräfningar redan förut gjorts, så gingo de ändå vanligen ifrån affären med vinst, säger Addison, ty alltid hittade de byggnadsstenar och tegel, som de sålde till

arkitekterna. Fornforskaren Addison uttalar sitt beklagande af att det icke upprättas förteckningar öfver de gjorda fynden och platserna, där man funnit dem; men att Roms fornminnen borde skyddas för de enskildes vinningslystnad, det tyckes ej falla honom in.

De upplysningar han för öfrigt ger om tidsförhållandena i Italien äro icke af något större intresse. Som praktisk engelsman uppehåller han sig rätt mycket vid det ekonomiska tillståndet i de skilda staterna — och därmed är det naturligtvis i allmänhet kient beställt. Särskildt i påfvens stater finner han fattigdomen stor. »Det gifves intet fattigare folk i Europa än påfvens undersåtar.» Glest befolkade äro också dessa af naturen så gynnade landsändar. Orsaken till så väl det ena som det andra vill han se i den katolska religionen, som predikar afhållsamhet från äktenskap som en dygd och genom klosterinstitutionen uppmuntrar lättjan.

Mot den katolska religionen är Addison öfver hufvud icke blid: »vidskepelse, lättrogenhet och barnlighet» äro de egenskaper han tillägger den. Dess troskyldiga fromhetsyttringar äro för hans nyktra sinne närmast löjeväckande: sarkastiskt omnämner han kyrkornas alla votivtaflor till tack för helbregdagörelse, och som höjden af barnlig dårskap anför han den helige Antonius' uppbyggelse till »sina bröder fiskarna». Beträffande Katarina af Siena anmärker han i kapitlet om samma stad, att »en mängd vidskepliga och enfaldiga sägner» äro i svang om henne; men han skall ej upptaga tiden med att återge dem, »ty jag menar det är lika nöjsamt att höra en person berätta sina drömmar som att läsa redogörelser af detta slag.»

Och härmed ha vi åter kommit in på den karakteristik Addison omedvetet ger af sig själf och den tid han tillhör. Han bereder i detta fall vissa öfverraskningar.

Å ena sidan erinras man alltemellanåt om att han representerar något förflutet.

Må vara att på hans tid antiken inte längre inger samma hänförelse som i de första upptäcktstiderna; den står där ändå som den vägvisande fyren, som mönstret. Att kritisera är att anställa jämförelse med detta mönster, och utslaget beror fortfarande på graden af närmande till det.

Detta framträder bäst i hans bedömande af arkitekturen. Han säger om katedralen i Siena: »Då man ser hvilka ofantliga kostnader och mödor våra förfäder nedlagt på dessa barbariska byggnader (i gotisk stil), kan man ej annat än reflektera öfver hvad de skulle kunnat åstadkomma, ifall de varit undervisade på rätta sättet.» Hvilken mängd »ädla byggnader» skulle inte då ha uppstått, menar Addison. Äfven på andra ställen framträder hans och tidens djupa förakt för det gotiska barbariet och orubbliga öfvertygelse, att den nu moderna byggnadskonsten var den enda »architecture in the true way».

Också i de flyktiga anmärkningarna om italiensk litteratur skymtar pseudoklassicitetens trogne son med

sin åsikt om det pompösa som poesiens väsentliga särskillnad från prosan och sitt regelräta sätt att indela ämnena i »höga» och »låga».

Allt detta följde ju för öfrigt med in i det s. k. upplysningstidehvarvet, och upplyst i dess anda är också Addison, då han så öfverlägset och omisstänksamt affärdar allt hvad hans sunda förnuft inte omedelbart kan smälta. Men han är upplyst inte endast i den mening vi dekretat såsom det senare 1700-talets, i grund och botten går han i en riktning, som för raka vägen in i 1800-talet. Och detta är den andra sidan.

Trots alla våra goda föresatser äro vi nog tack vare vår indelningsvurm alltför benägna att förbisen den historiska kontinuiteten. Särskildt har franska revolutionen och tiden omkring den intagit en lika skymmande som skrymmande plats i vår föreställning. Denna reseskildring ger anledning att betänka, hvilken farlig förförelse som ligger i de tjocka röda streck vi lydaktigt anbringa under alla de eklatanta tilldragelser, som högst ropa på vår uppmärksamhet.

Det är nämligen mycket hos den unge Addison som anger, att en hel del idéer »legat i luften» längre än man vanligen antar.

Klimatets inflytelse t. ex., denna omhuldade sats, som alltjämt både i tid och otid — mest ändå det senare — får tjänstgöra som material vid allehanda psykologiskt vetenskaperi. Denna inflytelse har redan Addison klar för sig; Fénelon, Fontenelle ha också haft det och förmodligen andra före dem. På tal om olikheten mellan italienare och fransmän anmärker t. ex. vår författare: »Det är i sanning underligt, att olikheten i seder skall vara så stor, när skillnaden i luft och klimat är så liten». Napolitanarnas lättja förklarar han såsom en följd af deras klimat.

Detta behof att på det sättet förklara är ju ett drag, som vi kalla modernt, och därmed sammanhör ett likaledes »modernt» sinne, det historiska, som Addison också visar åtminstone ansatser till. Han anmärker, att för att förstå den antike skalden måste man äga kännedom om det lif, som omgaf honom — han afser här ett förstående i mera yttre bemärkelse, men steget till våra dagars truism är ju inte långt. Ett beaktansvärdt prof på förmåga af öfverblick ger han, då han talar om ett jesuitkollegium i Schweiz, där han sett porträtten af några engelska ordensfäder, »som», anmärker han, »vi kalla rebeller och de — trosfränderna — martyrer.»

Hans kritiska ståndpunkt framlyser också, då han talar om de kristna minnesmärkena i Rom: de äro så sammanväfda med fabler och legender, att man har blott föga tillfredsställelse af deras studium. Och, väl att märka, det är ingen afvoghet mot kristendomen, som ligger bakom detta: Addison var i hela sitt lif en anglosaxiskt gudfruktig man. Nästa kritiska stadium — då det just är särskiljandet som intresserar — vet han däremot inte af. Då han kommer till Schweiz, finner han där häxväsendet florera. Han

intar samma ställning till företeelsen som hvar och en i vår tid, med den skillnaden möjligen att han är mer ointresserad. Han har ofta, säger han, blifvit uttråkad med sådana slags historier äfven af förnuftiga personer, som till och med åberopat sig på egna erfarenheter. För öfrigt söker han — återigen — förklara företeelsen genom fattigdom och okunnighet, som endera kanske verkligen förmå en del arma stackare till dessa hemska galenskaper eller också göra folket alltför lättroget och alltför benäget att på detta sätt befria sig från besvärliga samhällsmedlemmar.

Apropå turistlandet Schweiz så har en engelsk litteraturhistoriker frapperats af de stereotypa fraser, hvarmed Addison i sin resa affärdar landskapet, och påpekar detta såsom ett tidsdrag. Det må vara sant, men inte mindre sant är, att den utvecklade naturkänsla, som skall vara vår speciella tillhörighet och som det ordas så mycket om, egentligen är en mycket sällsynt företeelse också nu. Addison torde i det fallet kunna jämföras med det stora flertalet i en senare tid. Hade den dåtida litterära konventionen kräft ett bredare utrymme åt landskapet, så skulle nog å hans sida intet hinder mött.

* * *

Sådan är resenären Addison i sitt hvardagslymne, som inte öfyerger honom ens i Italien: en nyktert kritisk, intresserad och kunnig antecknare. Men han har också efterlämnat ett annat dokument från sin italienska resa, ett poetiskt »Bref från Italien, till Lord Halifax», och det fullständigar den bild de prosaiska »anmärkningarna» ge af honom.

Det ligger ingen romantisk dager öfver hans poetiska Italien, det är ett bjärtare sken. Men de pompösa stanserna utstråla också värme, och det röjer sig i dem, att också han hade stunder, då han helt hängaf sig åt den nordiske klassikerns betagenhetskänsla —

*For wheresoe'er I turn my ravish'd eyes
gay gilded scenes and shining prospects rise,
poetic fields encompass me around,
and still I seem to tread on Classic ground;
for here the Muse so oft her Harp has strung,
that not a mountain rears its head unsung,
renown'd in verse each shady thicket grows,
and ev'ry stream in heavenly numbers flows.*

E. S. WESTER.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

Generalpoststyrelsens uttalande om kvinnor som postmästare.

Generalpoststyrelsen har i skrifvelse till k. m:t uttalat sig med anledning af kvinnliga postföreningens hos k. m:t gjorda hemställan, hvilken sedermera frambars af hr Lindhagen i riksdagen, om förbehållande åt kvinnliga posttjänstemän af ett visst antal postmästare-tjänster.

Att kvinnliga postexpeditörer under de närmaste åren efter 1884, då de tillerkändes rätt att inneha postmästare-tjänst, icke vunno befordran till sådan tjänst är enligt styrelsens åsikt förklarligt däraf, att de ej då hunnit i meritväg jämföras med de äldre manliga kamraterna. Denna ojämnhet har sedermera bortfallit, men ändock hafva de kvinnliga postexpeditörernas befordran uteblifvit. Sedan de tidigast utnämnda kvinnliga postexpeditörerna förvärfvat meriter till befordran till postmästare, har generalpoststyrelsen tillsatt mer än 50 postmästare-tjänster. Alla dessa ha tilldelats manliga tjänstemän, hvilket synes så mycket egendomligare som det funnits mer än 100 kvinnliga postexpeditörer, hvilka i tjänstemeriter öfverträffat de befordrade manliga postexpeditörerna.

Detta förklarar styrelsen därmed, att med undantag af ett par helt nyligen inträffade fall ingen kvinnlig postexpeditör anmält sig som sökande till postmästare-tjänst. Att de kvinnliga postexpeditörerna ej blifvit befordrade till postmästare beror sålunda enligt styrelsens mening på dem själfva.

Orsaken till kvinnans obenägenhet för postmästare-tjänst finner styrelsen vara, utom hennes jämförelsevis goda ställning redan som postexpeditör, postmästare-tjänstens beskaffenhet, hvilken gör att hon befinner sig mindre skickad för en sådan tjänsteställning. Undantag torde väl finnas och kanske blifva sådana framdeles icke fullt så sällsynta, som styrelsen nu är böjd att tro. Men i hvarje fall saknas skäl att för sådana undantagsfall redan nu reservera något visst antal postmästare-tjänster. Det riktiga synes styrelsen vara att utan sådan fixering låta de kvinnliga posttjänstemännen vara likställda med de manliga i fråga om befodringsrätt till postmästare-tjänster i de två löneklasser, som afsetts.

Om detta generalpoststyrelsens utlåtande torde väl vara åtskilligt att säga. De kvinnliga postexpeditörerna själfva lära företräda en annan uppfattning, till hvilken vi vilja återkomma efter en närmare granskning af de berörda förhållandena.

Från allmänheten.

»Själfförsörjande».

Ordet möter oss allt oftare, det har till och med fått en viss officiell karaktär, och är det kanske denna, som skapat den skarpa motsättning emellan själfförsörjande och gift kvinna, hvilken inte är af godo, men inte förty

är den gängse åskådningen. För personer med vidare syn på tingen och ur stråkvägen, där man trängs med små synpunkter, är helt naturligt känsligheten för den kränkning, denna motsättning synes innebära, något omotiverad, men det hindrar inte att hvad insändarinnan i ämnet i första numret af Dagny för året åsyftar också är behjertansvärdt.

En riksdagskandidats ståtliga programtal hade såsom slutkläm: "Själfförsörjande kvinna bör ha politisk rösträtt". — Det skorrade i öronen både på dem, som stodo innanför som utanför den utstakade gränslinjen. Med anledning däraf anordnades af platsens F. K. P. R. en diskussion öfver ämnet: "Hvilka äro själfförsörjande, och hvilka äro icke själfförsörjande kvinnor?" Någon egentlig diskussion blef det väl inte, såsom fallet är, där alla ha samma mening, men ungefär följande resolution antogs: "Vi församlade kvinnor vilja göra allt för att ur det allmänna medvetandet bortarbete en felaktig uppfattning af det husliga arbetets värde och anse att beteckningen själfförsörjande kvinna, med sin inneslutna mening om en sig icke själf försörjande, är orättvis och i hög grad otidsenlig och vilseledande".

Då jag var med om detta beslut och dessutom har stor medkänsla med dem, som i många fall bära samhällets tyngsta börda, har jag ansett det såsom en plikt att säga ett ord, då nu saken kommit på tal.

Ur nya förhållanden växa af sig själf fram nya beteckningar, men i ett fall såsom här vore det kanske inte ur vägen, om de kvinnliga rösträttsföreningarna ginge i spetsen för en utjämning, genom att där det är möjligt undvika det sårande ordet och, där så tillfälle gifs, inordna husmoderns arbete inom samma ram som de under friare former arbetande kvinnornas.

TH. P—D.

Vi få härmed fästa den ärade allmänhetens uppmärksamhet på att tiden för redaktörens mottagning från årets början ändrats till kl. 11—12 f. m., och få vi vördsammast anhålla att såväl besök som telefoneringar till redaktören begränsas till denna tid.

Notiser.

Kvinnliga landthushållsskolor. Den kommitté, som i juni 1907 tillsattes för utarbetande af ett förslag till den lägre landtbruksundervisningens omorganisation, har i sitt nu afgifna betänkande bl. a. framhållit att kvinnliga landthushållsskolor skulle upprättas för landsbygdens kvinnliga ungdom med 3 till 4 månaders undervisning i huslig ekonomi och de delar af landthushållningen, som närmast beröra kvinnans arbetsfält.

Undervisningen skulle meddelas dels genom praktiska öfningar, dels genom teoretiska lektioner, men har kom-

mitten icke uppgjort någon fast läroplan för dessa skolor, utan föreslagit, att de olika skolstyrelserna må äga frihet att taga hänsyn till de lokala behofven. Två i orten bosatta kvinnor skola vara medlemmar i dessa skolors styrelse.

Den deputation af 35 centralstyrelsemedlemmar i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, hvilken tisdagen den 12 uppvaktade H. M:t konungen, erhöi på konungens uttryckta önskan genom riksmarskalksämhetets välvilliga försorg reserverade platser vid riksdagens öppnande.

Nationalföreningens sjuksköterskestipendier. Fröken Elin Pettersson, hvilken antagits till öfversköterska vid Kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn har tilldelats ett af Nationalföreningens stipendier för studier i tuberkulosvård vid Österåsens sanatorium.

En intressant utställning ämnar industriföreningen i Köpenhamn till hösten arrangera inom ramen: kvinnan hemma och ute under det senaste århundradet. Meningen är att ordna interiörer från hem, sådana de under tidernas lopp skapats af kvinnans hand. Vidare kommer utställningen att omfatta kvinnodräkter smycken från olika tider och därtill kvinnliga handarbeten, konstalster samt konstnärliga, handtverksmässiga och konstindustriella arbeten, bilder och statistik rörande kvinnans framträdande i det politiska lifvet m. m.

Akt. Bol. Strumpfabriken Raja, Gamla Kungsholmsbrogatan 13, Stockholm, annonserar i vår tidning sitt eleganta och välrenommerade fabrikat, Raja-strumpan, känd för sin hållbarhet.

Presentkort å Dagny.

Presentkort å Dagny för år 1909 tillhandahålles hos alla rikets bokhandlare. För prenumerationspriset, kr. 4: 50, är Ni i tillfälle att förära Edra vänner en god och värdefull gåfva. Vi uppmana våra ärade läsare att bereda presentkortet på Dagny en liflig afsättning. :: :: :: ::

Rekvirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{1}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1: — för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

EXAMINERAD LÄRARINNA önskar handleda barn vid läxläsning eller undervisa i de förberedande klassernas ämnen. Svar Allm. tel. 122 91 kl. 3—4.

LÄRARINNA undervisningsvan, musikalisk, varit i England för språkstudier, söker plats. Goda betyg. Vidare Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B. Sthlm.

TVENNE SYSTRAR söka platser som kokerska och husa. Svar till »Bildade flickor», Sv. Dagbl. exp., f. v. b.

18-ÅRS FLICKA, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar till 1 febr. plats i god familj att undervisa barn. Lönepret. 20 kr. i mån. Svar till »S. K.», Karlskrona p. r.

24-ÅRIG FLICKA önskar mot fritt vivre plats å herrgårds- eller annat större hem för att som fruns närmaste hjälpreda vinna större erfarenhet i ett bättre hems kötsel. Svar till »S. A.», Huskvarna p. r.

VÅRDARINNA OCH SÄLLSKAP hos äldre person önskas med första af bildad allvarlig flicka, med vänl. sätt. Exam. i sjukvård o. huslig. Små pret. Goda ref. Sv. t. »Hem», tidningskont. Kungsgat. 14, Stockholm.

RENSKRIFNING eller andra skrifögromål önskas af bildad Dam med vacker stil och flerårig vana i kontorsgöromål. Svar till »M. C. T.», Tidningskontoret 63 Odengatan.

UNG bildad flicka, villig deltaga i allt arbete, söker plats att lära matlagning. Fritt vivre önskas. Svar till »19 år», under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

= Annonssförmedlare, =

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

**DAGNYS EXPEDITION,
Drottninggatan 54, Stockholm C.**

EXAMINERAD SJUKSKÖTERSKA med goda betyg och rekommendationer önskar plats, helst i sjukstuga eller sjukhem. Svar till »Sköterska», Karlskrona p. r.

EN 22-ÅRIG landbrukaredotter önskar plats i familj, helst i Stockholm eller dess närhet. Har ej förut innehaft plats, men genomgått en 3 mån. kurs uti Nya hushållsskolan, därifrån ett fint betyg finnes. Är äfven kunnig i linnesömnad och enklare klädsömnad. Svar emotses tacksamt af »M. A.», Eds Bruk.

20-ÅRIG BÄTTRE FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats på kontor eller i familj vara behjälplig med förekommande göromål. Svar emotses tacksamt till »Villig och pålitlig», Gumælii Annonssbyrå, Malmö.

YNGRE FRUNTIMMER med vana vid skrifögromål söker 5—8 timmars daglig tjänstgöring. Svar till »Mycket intresserad», Dagens Nyheter, Hufvudkontor.

SOM SEKRETERARE eller dylikt önskas plats af ung, språkkunnig stenograf och maskinskrifverska. Svar till »A. N. 09», Dagens Nyheter, Gust. Ad. torg.

PLATS I STOCKHOLM eller dess närhet på landet sökes nu genast af enkel, bildad, barnkär 26 års flicka, att läsa läxor med barn, deltaga med sömnad, lättare göromål, genomgått läroverk, är undervisningsvan, musikalisk, talar tyska, goda betyg. Nya Inack. Byrån Brunkebergsg. 3 B. Allm. Allm. 150 67. Riks 21 28.

LEDIGA PLATSER.

SPRÅKKUNNIG, ung Dam, med elementarskolebildning o. minst ett års praktik å skrifmaskin, erhåller förmålig anställning nu genast eller 1 Februari. Svar, märkt »Energi», till Dagens Nyheter, Hufvudkontor.

KONTORSFRÖKEN, med längre praktik samt fullt kompetent i bokföring och bokslut, erhåller genast förmålig anställning på fabrikskontor i stad på västkusten. Ansökningar, märkta: »19 Bokföring 09» och åtföljda af betygsskrifter samt innehållande uppgift om ålder, löneanspråk samt tid, då platsen kan tillträdas, torde genast insändas till Svenska Telegrambyråns Annonssafdelning, Helsingborg.

FÖRMÅNLIG KONTORSPLATS med begynnelselö 50 kr. pr månad och förhöjning efter förtjänst finnes för fruntimmer om 25—40 år, i besittning af punktlighet, ordningssinne, arbetsförmåga, snygg handstil, färdighet i maskinskrifning samt intresse för sitt arbete. Endast den som är i besittning af ofvanstående egenskaper svare till »10—4», Dagens Nyheter, Gustaf Adolfs torg.

IREELT HEM och liten familj hvarest kokerska och husjungfru finnes är plats ledig med god lön för en proper flicka med godt sätt och lynne att gå frun tillhanda. Måste vara kunnig i sömnad och servering samt förete förstklassiga rekommend. Svar till »Strandvägen» under adress S. Gumælii annonsbyrå, Sthlm, f. v. b. med utförliga uppgifter.

KVINNLIG KORRESPONDENT, rutinerad maskinskrifverska, som skriver svenska, tyska och engelska språken korrekt och ledigt, erhåller plats å större kontor. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk och tid för tillträde torde inlämnas under »Säker arbetsgifvare», S. Gumælii's Annonssbyrå.

IOFFICERSHEM I STOCKHOLM får enkel, bildad, barnkär flicka plats, för tillsyn af tre barn, ålder 7, 5, 4 år. Bör ha föräldrahem eller anhöriga i Stockholm för att bo där. Nya Inack. Byr. Brunkebergsg. 3 B.

**Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.**

Husmoderskurs. Skolköklärläro- nekurs. Slöjdlärläro- nekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

Manicure och Ansiktsbehandling

enligt modernaste metod

— Gerda Larsson —

f. d. Anna Sundberg.

Biblioteksgatan 6 o. 8.

Riks. T. 104 48. Allm. T. 226 62.

Crème Lanola rekommenderas till hudens förskönande.

— Det är —
icke

endast damen på scenen som föredrager den eleganta

Raja-

strumpan.

Hvarje dam med chic köper sina strumpor i **A.-Bol. Strumpfabriken Rajas** Fabriksbod, Gamla Kungsholmsbrog. 13.

— Husmoderskolan i Karlstad —

börjar sin 4:de lärokurs den 26 Januari 1909. Undervisning meddelas i födoämneslära, hälsolära, matlagning, sjukvård, sömnad m. m.

Ref.: Landshöfdingskan *Fru Emma Dyrssen*, Fröken *Ida Norrby*, Förest. vid Fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala, m. fl.

Prospekt på begäran.

Tel. 8 12.

Nancy Enwall.

Föreståndarinna.

Agdatorps Trädgårdsskola för kvinnor

börjar 10:de sommarkursen den 1 April.

Prospekt och närmare upplysningar lämnas af

Fröken I. Schmidt, Karlshamn.

— Syster Agdas Sjukhem — Brahegatan 56.

Allm. Tel. 52 57.

Riks. Tel. 97 07.

— Förstklassigt Privat Sjukhem. —

Tyst och sundt beläget. Omsorgsfull sjukvård, treffliga rum.

God mathållning.

— Folkskolans Barntidning —

utgifven och redigerad af *STINA QUINT*, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerat nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-För-
bundets byrå,

54 Drottninggatan.

Stipendium.

Från **Fredrika Bremer-Förbundets Allmänna Stipendiefond** utdelas för år 1909 ett resestipendium å kronor Femhundra (500) för studier af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom.

Ansökan ställes till **Fredrika Bremer-Förbundets stipendienämnd** Stockholm, innan 15 Februari åtföljd af kompetensintyg, studieplan för resan, präst- och läkarebetyg, samt andra handlingar sökande vill åberopa.

Stockholm i januari 1909.

Stipendienämnden.

Utförsäljning endast under några dagar

— af —

Hvita Broderade Remsor

(å madapolam, extra prima kvaliteter).

J. F. Holtz,

Kungl. Hofleverantör,

5 Brunkebergstorg 5.

35 Stora Nygatan 35.

8 Sturegatan 8.

— OBS.! Order från landsorten exp. omg. —
Proffer sändas på begäran.

➡ Ett kaffes arom ➡

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

➡ **Karlbergs Specialblandning å 1: 50 pr kg.**

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,

(hörnet af Norrlandsg.)

Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Maria Martin och *Le Journal des Femmes.* Af *Signe Garling-Palmér.*

Svenska folkskollärarekåren och praktisk folkundervisning. Af *Alma Wik.*

Landsföreningens deputation hos konungen.

Sällskapet Barnavårds nya lokaler. Af *A. H.*

En fest. Af *Eea.*

Till deltagarna i festen på Höganloft 12 januari. Af *Anna Whitlock.*

Addisons Italiaresa. Af *E. S. Wester.*

Generalpoststyrelsens uttalande om kvinnor som postmästare. Från allmänheten.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.